

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

27. märts 2014*

Tarbijakaitse — Tarbijakrediidilepingud — Direktiiv 2008/48/EÜ — Artiklid 8 ja 23 — Kohustus kontrollida enne lepingu sõlmimist krediidisaaaja krediivõimelisust — Siseriiklik õigusnorm, mis seab kohustuse kasutada andmebaasi — Lepingujärgsete intresside kaotamine selle kohustuse rikkumise korral — Karistuste tõhus, proportsionaalne ja hoiatav laad

Kohtuasjas C-565/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal d'instance d'Orléans'i (Prantsusmaa) 30. novembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. detsembril 2012, menetluses

LCL Le Crédit Lyonnais SA

versus

Fesih Kalhan,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal (ettekandja) ja K. Jürimäe,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. novembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- LCL Le Crédit Lyonnais SA, esindaja: *avocate* C. Vexliard,
- Prantsusmaa valitsus, esindajad: D. Colas ja S. Menez,
- Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. van Beek ja M. Owsiany-Hornung,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, lk 66, ja parandused ELT 2009, L 207, lk 14, ELT 2010, L 199, lk 40, ja ELT 2011, L 234, lk 46), artikleid 8 ja 23.
- 2 See taotlus esitati LCL Le Crédit Lyonnais SA (edaspidi „LCL”) ja F. Kalhani vahelises vaidluses nõude üle tasuda selle äriühingu poolt F. Kalhanile antud eraisiku krediidi alusel veel tasumisele kuuluv summa, mille viimane on jätnud maksmata.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2008/48 põhjendused 7, 9, 26, 28 ja 47 on sõnastatud järgmiselt:
  - „(7) Selleks et aidata kaasa hästtoimiva siseturu tekkele tarbijakrediidi valdkonnas, on vaja mitmes põhiküsimuses kujundada ühtlustatud ühenduse raamistik. [...]
  - [...]
  - (9) Täielikku ühtlustamist on vaja selleks, et tagada kõikidele ühenduse tarbijatele nende huvide võrdselt kõrgetasemeline kaitse ning luua tõeline siseturg. Seetõttu ei tohiks liikmesriikidel lubada säilitada või kehtestada muid siseriiklikke norme peale käesolevas direktiivis sätestatute. [...]
  - [...]
  - (26) Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et edendada vastutustundliku teenusepakkumise põhimõtteid krediidisuhte kõikides etappides, võttes arvesse oma krediidituru eripära. [...] Eriti laieneval krediiditurul on oluline, et krediidiandjad ei tegeleks vastutustundetu laenamise ega annaks krediiti ilma eelneva krediidivõimelisuse hinnanguta ning liikmesriigid peaksid teostama vajalikku järelevalvet sellise käitumise ärahoidmiseks ja ette nägema vajalikud meetmed krediidiandjate karistamiseks, kui nad nii käituvad. [...]
  - [...]
  - (28) Tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks peaks krediidiandja kasutama ka asjakohaseid andmebaase; õiguslike ja tegelike asjaolude tõttu võib vajalikuks osutuda nimetatud päringute teostamine erinevas ulatuses. [...]
  - [...]
  - (47) Liikmesriigid peaksid kehtestama eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusaktide rikkumise korral, ja tagama nende eeskirjade rakendamise. Kuigi liikmesriikidele jääb karistuste valikul otsustusõigus, peaksid sätestatud karistused olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.”

- 4 Direktiivi artikli 8 „Kohustus hinnata tarbija krediivõimelisust” lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et enne krediidilepingu sõlmimist hindab krediidiandja tarbija krediivõimelisust vajaduse korral tarbijalt saadud piisava teabe alusel ja kasutades vajadusel asjakohaseid andmebaase. Liikmesriigid, kelle õigusaktid sätestavad krediidiandjale kohustuse hinnata tarbija krediivõimelisust asjakohaseid andmebaase kasutades, võivad selle nõude säilitada.”

- 5 Direktiivi 2008/48 artiklis 23 „Karistused” on sätestatud:

„Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.”

Prantsuse õigus

- 6 1. juuli 2010. aasta seadus nr 2010-737 tarbijakrediidi reformi kohta (loi portant réforme du crédit à la consommation, *Journal officiel de la République française*, edaspidi „*JORF*”, 2.7.2010, lk 12001), millega võeti Prantsuse õigusesse üle direktiiv 2008/48, integreeriti tarbijakaitseseadustiku (code de la consommation) artiklisse L. 311-1 ja sellele järgnevasse artiklitesse.

- 7 Selle seadustiku artiklis L. 311-9 on sätestatud:

„Enne krediidilepingu sõlmimist kontrollib krediidiandja krediidisaaaja krediivõimelisust piisava teabe alusel, sealhulgas selle teabe alusel, mis krediidisaaaja esitab krediidiandja palvel. Krediidiandja tutvub artiklis L. 333-4 ette nähtud andmebaasiga artiklis L. 333-5 nimetatud määruses ette nähtud tingimustel.”

- 8 26. oktoobril 2010 anti ministri määrus eraõiguslike isikute krediidi tagasimaksmisprobleemide riikliku andmebaasi kohta, mis on ette nähtud tarbijakaitseseadustiku artiklis L. 333-5 (edaspidi „riiklik andmebaas”). Nimetatud määruses on kehtestatud üksikasjalikud eeskirjad, millest lähtuvalt krediidiandjad peavad säilitama tõendeid riikliku andmebaasiga tutvumise kohta, et neid esitada vaidluse või auditi korral.

- 9 Tarbijakaitseseadustiku artikli L. 311-48 teises ja kolmandas lõigus on ette nähtud:

„Kui krediidiandja ei ole täitnud artiklites L. 311-8 ja L. 311-9 kehtestatud kohustusi, kaotab ta täielikult või kohtu määratud ulatuses õiguse saada intresse. [...]

Krediidisaaaja peab maksma tagasi üksnes põhisumma vastavalt ettenähtud maksegraafikule ning vajadusel tasuma intressi, mille saamise õigust krediidiandja ei ole kaotanud. Krediidiandja tagastab või arvab tasumisele kuuluvast põhisummast maha intressidena saadud summad, millelt arvestatakse seadusjärgse määraga intressi alates nende tasumise päevast.”

- 10 Rahandus- ja finantsseadustiku (code monétaire et financier) artiklis L. 313-3 on sätestatud:

„Kui kohtuotsusega määratakse rahalise kohustuse täitmine, suurendatakse seadusjärgset intressimäära viie protsendipunkti võrra pärast kahekuulise tähtaja möödumist alates päevast, mil kohtulahend on kas või ainult ajutiselt muutunud täitmisele pööratavaks. [...]

Täitmise eest vastutav kohus võib siiski krediidisaaaja või krediidiandja taotlusel ning krediidisaaaja olukorda arvestades vabastada ta suurendamisest või vähendada selle summat.”

- 11 Tsiviilseadustiku (code civil) artikli 1153 esimene kuni kolmas lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Kohustuste puhul, mis piirduvad teatud summa maksmisega, võib täitmisega viivitamisest tulenevalt nõuda kahju hüvitamist üksnes seadusjärgse määraga intressi tasumisega, kui kaubandust ja tagatise puuduvates erinormides ei ole sätestatud teisiti.

Selline kahju tuleb hüvitada, ilma et krediidiandja oleks kohustatud kahju tõendama.

Kahju kuulub hüvitamisele alates tasumise nõudest või muust sarnasest aktist nagu meeldetuletuskiri, kui nõue sellest selgelt nähtub, välja arvatud juhul, kui see tuleneb otse seadusest.”

- 12 Sama seadustiku artiklis 1154 on ette nähtud:

„Põhisummalt tasumisele kuuluvale intressile võib kohaldada intresse kas kohtu taotlusel või erikokkuleppel, kui taotlus või kokkulepe puudutab vähemalt kogu aasta jooksul tasumisele kuuluvaid intresse.”

- 13 Tsiviilseadustiku artiklis 1254 on sätestatud:

„Võlgnik, kelle võlalt arvestatakse intressi või kelle võla osas on võlgnevusi, ei või ilma võlausaldaja nõusolekuta teha makseid, eelistades põhisummat võlgnevustele või intressidele: makse, mis on tehtud põhisumma ja intresside osas, kuid mis ei hõlma kogu summat, läheb kõigepealt intresside katteks.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 14 F. Kalhan sõlmis 4. mail 2011 LCL-ga lepingu 38 000 euro suuruse eraisiku krediidi saamiseks, mis tuli tagasi maksta 60 kuumaksega summas 730,46 eurot, fikseeritud aastase intressimääraga 5,60% ja krediidi kulukuse aastamääraga 5,918%.
- 15 Et selle laenu tagasimaksete tegemine lõppes 12. jaanuarist 2012, nõudis LCL Tribunal d'instance d'Orléansis laenatud summa viivitamatut tagasimaksmist.
- 16 LCL esitas 18. oktoobril 2012 F. Kalhani vastu eelotsusetaotluse esitanud kohtule hagi, paludes eeskätt, et F. Kalhani kohustataks maksta 37 611,23 euro suurune summa, intressimääraga 5,918% aastas alates 17. aprillist 2012, ning et määrataks intresside aastane kapitaliseerimine.
- 17 Nimetatud kohus tõstatas omal algatusel väite, et krediidiandja võib olla kaotanud tarbijakaitseadustiku artikli L. 311-48 teises lõigus ette nähtud õiguse intressidele, sest krediidisaja krediidivõimelisuse kontrollimise raames vastavalt tarbijakaitseadustiku artiklile L. 311-9 ei ole ta tutvunud selle seadustiku artiklis L. 333-4 viidatud riikliku andmebaasiga. LCL möönis, et ta ei ole võimeline tõendama, et ta tutvus riikliku andmebaasiga enne laenulepingu sõlmimist.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Cour de cassation (Prantsusmaa) on tõlgendanud tarbijakaitseadustiku artikli L. 311-48 teise lõigu kohast intresside saamise õiguse kaotamise karistust nii, et see puudutab ainult lepingujärgseid intresse, mistõttu kuuluvad seadusjärgse määraga intressid tsiviilseadustiku artikli 1153 alusel jätkuvalt tasumisele.
- 19 Ta tõdeb, et rahandus- ja finantsseadustiku artikli L. 313-3 kohaselt suurendatakse seadusjärgset määra viie protsendipunkti võrra, kui krediidisaja ei ole tasunud kogu oma võlga kahekuulise tähtaja möödumisel alates päevast, mil kohtulahend on muutunud täitmisele pööratavaks.

- 20 Lisaks osutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vastavalt Cour de cassationi praktikale kohaldatakse seadusjärgset intressimäära ning suurendamist viie protsendipunkti võrra automaatselt, ehk sel moel suurendatud intressid tuleb tasuda automaatselt, isegi kui neid ei ole nõutud või kohtu otsuses ei ole neid ette nähtud.
- 21 Peale selle märgib kõnealune kohus, et käesoleval juhul on lepingujärgne intressimäär 5,60%, mistõttu võib LCL intresside saamise õiguse kaotamise määramisel saada seadusjärgse määraga intressi, mis pärast viie protsendipunkti võrra suurendamist kohtulahendi täitmisele pööratavaks muutumise järel tõuseb 5,71%-ni 2012. aasta eest. Seetõttu võib intresside saamise õiguse kaotamine tuua võlausaldajale kasu.
- 22 Niisugustel asjaoludel tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul esiteks küsimus, kas lepingujärgsete intresside saamise õiguse kaotamine juhul, kui on rikutud krediidiandja kohustust tutvuda tarbija krediidivõimelisuse hindamiseks selleks ette nähtud riikliku andmebaasiga, on tõhus karistus.
- 23 See kohus leiab, et kõnealune karistus võiks olla tõhus siis, kui tarbija tasub kogu sissenõutava summa kahekuulise tähtaja jooksul pärast seda, kui kohtulahend on muutunud täitmisele pööratavaks. Praktikaks oleks selline võimalus siiski illusoorne, sest kui krediidiandja oli sunnitud kohtusse pöörduma, siis tähendab see üldjuhul seda, et tarbija olukord ei võimalda tal enam oma kohustusi täita. Lisaks, kui vaidlust menetlev kohus võib anda maksimaalselt 24 kuu pikkuse lisaaja, jäävad seadusjärgsed intressid ikkagi sissenõutavaks. Peale selle võib ka väita, et kuna krediidiandja ei täitnud oma kohustust kontrollida tarbija krediidivõimelisust, siis võis see aidata kaasa tarbija liiga suure võlakoormuse tekkimisele.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib samuti, et rahandus- ja finantsseadustiku artikkel L. 313-3 näeb tarbijale ette võimaluse paluda kohtult vabastada ta seadusjärgse määraga intressi suurendamisest või seda summat vähendada. Tegelikult on siiski juhud, kui pärast intresside saamise õiguse kaotamist on tarbija saanud sellist meedet kasutada, väga harvad eelkõige seetõttu, et tarbija ei ole sellest õigusest teadlik ja selle kasutamist ei otsustata mitte krediidiandja rikkumiste raskust arvestades, vaid ainult tarbija rahalise olukorra põhjal.
- 25 Teiseks, mis puudutab põhikohtuasjas kõne all oleva karistuste korra proportsionaalsust, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigepealt, et kohus võib kahtlemata kohandada intresside saamise õiguse kaotamise karistust vastavalt krediidiandja asjaomase kohustuse rikkumise raskusele. Isegi sellisel juhul saab aga krediidiandja seadusjärgse määraga intresse tasumisele kuuluvatelt summadel.
- 26 Järgmiseks, kuna tsiviilseadustiku artikli 1254 kohaselt muutuvad seadusjärgse määraga intressid sissenõutavaks lepingujärgsete intresside saamise õiguse kaotamise tõttu ja kuna maksed lähevad eelisjärjekorras intresside katteks, lükkab see vältimatult edasi põhisumma tagasimaksmise, mistõttu muutuvad sissenõutavaks uued seadusjärgse määraga intressid.
- 27 Lõpetuseks vähendaks nimetatud kaotamise mõju ka nende intresside kapitaliseerimine, mida krediidiandja võib nõuda vastavalt intressilt intressi arvestamise põhimõttele, mis on ette nähtud tsiviilseadustiku artiklis 1154.
- 28 Kolmandaks tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas tarbijakaitseadustikus kehtestatud intresside saamise õiguse kaotamise eeskirjad on hoiatavad. Ta leiab, et kuna krediidiandjad saavad tugineda suurendatud seadusjärgse määraga intresside tasumise nõudmisele isegi siis, kui nad on kaotanud lepingujärgsete intresside saamise õiguse, ei ole neil palju põhjust muuta oma praktikat nii, et nad täidaksid rangelt direktiivist 2008/48 ja seda liikmesriikide õigusesse üle võtvatest õigusaktidest tulenevaid kohustusi.

- 29 Neil asjaoludel otsustas Tribunal d'instance d'Orléans menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi 2008/48] artiklis 23 sätestatud nõudega, et direktiivis ette nähtud krediidiandja kohustuste rikkumise eest määratavad karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad, on vastuolus õigusnormid, mis võimaldavad krediidiandjal, kellele on määratud Prantsuse õiguse alusel intresside saamise õiguse kaotamise karistus, saada pärast karistuse määramist tarbija poolt veel tasumisele kuuluvatelt summadel automaatselt seadusest tulenevaid intresse seadusjärgse määraga, mida on suurendatud viie protsendipunkti võrra, pärast kahe kuu möödumist kohtulahendi täitmisele pööratavaks muutumisest?”

Eelotsuse küsimus

- 30 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2008/48 artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik karistuste kord, mille kohaselt juhul, kui krediidiandja rikub oma lepingueelset kohustust hinnata asjakohast andmebaasi kasutades krediidisaaaja krediidivõimelisust, kaotab see krediidiandja oma õiguse saada lepingujärgseid intresse, kuid saab automaatselt seadusjärgse määraga intresse, mis on sissenõutavad alates kohtuotsuse kuulutamisest, millega kohustati seda krediidisaaajat maksma tasumisele kuuluvad summad, kusjuures neid intresse suurendatakse viie protsendipunkti võrra, kui kahekuulise tähtaja möödumisel kohtuotsuse kuulutamisest ei ole krediidisaaaja oma võlga tasunud.

Vastuvõetavus

- 31 Euroopa Komisjon kahtleb eelotsusetaotluse vastuvõetavuses kahel põhjusel.
- 32 Esiteks väidab ta, et põhikohtuasjas kohaldatava siseriikliku karistuste korra eesmärk on ära hoida sellise kohustuse rikkumine, mis ei ole ette nähtud direktiivis 2008/48, vaid siseriiklikus eeskirjas, mis seab krediidiandjale kohustuse kasutada andmebaasi, kusjuures nimetatud direktiivi artikli 8 kohaselt võivad liikmesriigid sellise eeskirja säilitada, kuigi seda korda kohaldatakse ka teiste kohustuste rikkumiste puhul, mis tulenevad otse samast direktiivist. Järelikult puudub selgus küsimuse osas, kas selline karistuste kord kuulub kõnealuse direktiivi artikli 23 kohaldamisalasse.
- 33 Teiseks märgib komisjon, et kuna seadusjärgse määraga intresside automaatse kohaldamise põhimõte ja asjaomaste intresside suurendamine näivad viitavat sellele, et siseriiklik kohus ei või kõrvale kalduda põhikohtuasjas kõne all olevatest sätetest, mis näevad ette nende summade tasumise, ega või nimetatud sätteid tõlgendada liidu õigust arvesse võttes, siis tekib küsimus, kas Euroopa Kohtu antav vastus eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele on tarvilik.
- 34 Esiteks tuleb seoses direktiivi 2008/48 artikli 23 kohaldamisega põhikohtuasjas kõne all olevale siseriiklikule karistuste korrale märkida, et vastavalt selle artikli sõnastusele kohaldatakse seda „eeskirjad[ele] karistuste kohta, mida kohaldatakse [selle] direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral”.
- 35 Tuleb tõdeda, et kõnealuse karistuste korra eesmärk on karistada sellise siseriikliku õigusnormi rikkumise eest, mis on kehtestatud direktiivi 2008/48 ülevõtmise raames.
- 36 Sellise korraga, nagu on ette nähtud tarbijakaitseseadustiku artiklis L. 311-48, soovitakse eelkõige karistada krediidiandjat, kui ta rikub sama seadustiku artiklis L. 311-9 sätestatud kohustust kontrollida krediidisaaaja krediidivõimelisust, kasutades selleks ette nähtud riiklikku andmebaasi. Direktiivi 2008/48 artikkel 8 näeb sõnaselgelt ette, et sellise kasutamise kohustuse võib säilitada. Lisaks kohaldatakse põhikohtuasjas kõne all olevat karistuste korda üldiselt juhul, kui on rikutud tarbija

krediidivõimelisuse lepingueelse kontrollimise kohustust, mis on ette nähtud artiklis L. 311-9, mille eesmärk on võtta üle selle direktiivi artikkel 8. Peale selle nähtub direktiivi põhjendusest 28, et andmetega tutvutakse, kui see on õiguslike ja tegelike asjaolude tõttu vajalik.

- 37 Teiseks, mis puudutab komisjoni väljendatud kahtlusi põhikohtuasjas esitatud eelotsuse küsimusele antava vastuse tarvilikkuse osas, siis tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mille siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus lükata tagasi vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslike asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt eelkõige 19. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-279/12: Fish Legal ja Shirley, punkt 30).
- 38 Selles suhtes ei tulene seadusjärgse määraga intresside automaatse kohaldamise põhimõttest ja asjaomaste intresside suurendamisest summa puhul, mida ei ole nõutud tähtaja jooksul tasutud, ilmselgelt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei saaks esitatud küsimusele Euroopa Kohtu poolt antud vastust tarvilikult arvesse võtta, tõlgendades siseriiklikke sätteid, millest tuleneb selle summa sissenõutavus, arvestades liidu õigust, kui see osutub asjaomast vastust arvesse võttes vajalikuks.
- 39 Neil asjaoludel tuleb sedastada, et komisjoni esitatud küsimused ei sea kahtluse alla eelotsusetaotluse vastuvõetavust.

Sisulised küsimused

- 40 Direktiivi 2008/48 artikli 8 lõikest 1 koosmõjus direktiivi põhjendusega 28 tuleneb, et enne krediidilepingu sõlmimist on krediidiandja kohustatud hindama tarbija krediidivõimelisust, kusjuures see hindamine võib vajadusel sisaldada asjakohaste andmebaaside kasutamist.
- 41 Selles kontekstis on direktiivi põhjenduses 26 märgitud, et eriti laieneval krediiditurul on oluline, et krediidiandjad ei tegeleks vastutustundetu laenamise ega annaks krediiti ilma eelneva hinnanguta tarbija krediidivõimelisusele ning liikmesriigid peaksid teostama vajalikku järelevalvet sellise käitumise ärahoidmiseks ja ette nägema vajalikud meetmed krediidiandjate karistamiseks, kui nad nii käituvad.
- 42 Krediidiandja lepingueelne kohustus hinnata krediidisaaaja krediidivõimelisust, mille eesmärk on kaitsta tarbijat ülemäärase võlgnevuse ja maksejõuetuse tekkimise ohu eest, aitab saavutada direktiivi 2008/48 eesmärki, mis seisneb direktiivi põhjenduste 7 ja 9 kohaselt selles, et näha tarbijakrediidi valdkonnas mitmes põhiküsimuses ette täielik ja imperatiivne ühtlustamine, mida on vaja selleks, et tagada kõikidele liidu tarbijatele nende huvide võrdselt kõrgetasemeline kaitse ja aidata kaasa hästitoimiva siseturu tekkele tarbijakrediidi valdkonnas.
- 43 Pidades silmas sellist eesmärki, millega soovitakse tagada tarbijate tõhus kaitse selliste krediidilepingute vastutustundetu sõlmimise eest, mis ületavad nende majanduslikke võimalusi ja võivad endaga kaasa tuua maksejõuetuse, on direktiivi 2008/48 artiklis 23 esiteks sätestatud, et eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse krediidisaaaja krediidivõimelisuse lepingueelset kontrollimist käsitlevate siseriiklike õigusnormide rikkumise korral ja mis on vastu võetud direktiivi artikli 8 alusel, peavad olema määratletud selliselt, et karistused oleks tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad, ning teiseks on selles artiklis ette nähtud, et liikmesriigid võtavad kõik meetmed nende rakendamise tagamiseks. Lisaks nähtub direktiivi põhjendusest 47, et neis piirides jääb karistuste valikul otsustusõigus liikmesriikidele.

- 44 Selles suhtes tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale, mis käsitleb nüüd ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, peavad liikmesriigid – kellel on karistuste valikul siiski kaalutusõigus – hoolitsema selle eest, et liidu õiguse rikkumisi menetletaks samade materiaal- ja menetlusõiguslike reeglite järgi nagu siseriikliku õiguse samalaadseid ja sama olulisi rikkumisi, kusjuures sanktsioon peab olema igal juhul tõhus, proportsionaalne ja hoiatav (vt selle kohta eeskätt 3. mai 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-387/02, C-391/02 ja C-403/02: Berlusconi jt, EKL 2005, lk I-3565, punktid 64 ja 65, ning 26. septembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-418/11: Texdata Software, punkt 50).
- 45 Euroopa Kohus on nimelt leidnud, et karistuste rangus peab vastama selliste rikkumiste raskusele, mille eest neid määratakse, tagades eelkõige tegeliku hoiatava mõju ja järgides samas proportsionaalsuse üldpõhimõtet (eespool viidatud kohtuotsus Texdata Software, punkt 51).
- 46 Käesolevas asjas on selleks puhuks, kui rikutakse tarbijakaitseseadustiku artikliga L. 311-9 – millega võetakse üle direktiivi 2008/48 artikkel 8 – krediidiandjale seatud lepingueelset kohustust kontrollida krediidisaaaja krediidivõimelisust, kehtestatud karistus selle seadustiku artiklis L. 311-48, millega võetakse üle sama direktiivi artikkel 23 ja milles nähakse ühtse põhimõttena ette, et krediidiandja kaotab õiguse saada intresse.
- 47 Seega on esitatud küsimus, kas selle karistuse rangus vastab rikkumiste raskusele, mille eest neid määratakse, eeskätt kas sellisel karistusel on tegelik hoiatav mõju.
- 48 Selles osas märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et vastavalt siseriiklikule kohtupraktikale puudutab intresside kaotamise karistus ainult lepingujärgset intressi, mistõttu saavad krediidiandjad automaatselt seadusjärgse määraga intressi, mida suuremal osal juhtudest suurendatakse jällegi automaatselt viie protsendipunkti võrra. Põhikohtuasja ja 2012. aasta osas täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et lepingujärgne intress oli 5,60% ning seadusjärgse määraga intress, mida oli suurendatud viie protsendipunkti võrra, küündis 5,71%-ni. Nende määrade erinevus oli veelgi silmatorkavam 2013. aastal. Sellest järeldub, et siseriiklikus seaduses ette nähtud karistus, mis seisneb intresside kaotamises, võib tuua krediidiandjale kasu.
- 49 Komisjon väidab seevastu, et sellisel juhul nagu käesolevas põhikohtuasjas, mil krediidiandja nõuab krediidi viivitamatut tagasimaksmist, kuna krediidisaaaja ei ole makseid tasunud, näib karistuse tõhusus ja hoiatavus olevat tagatud. Krediidisaaaja krediidivõimelisuse kontrollimisega seotud asjakohaste andmebaaside kasutamise kulud on suhteliselt väikesed, mistõttu kujutab lepingujärgsete intresside kaotamise karistus endast ohtu, mille majanduslik hind võib olla kõrge. Lisaks, kuigi kohustusi rikkunud krediidiandja võib küll kõigest hoolimata nõuda seadusjärgset intressi, mida on vajadusel viie protsendipunkti võrra suurendatud, siis vastupidi krediidiandjale, kes täitis oma kohustust kontrollida enne lepingu sõlmimist krediidisaaaja krediidivõimelisust, ei arvata tema puhul intresside arvestamise aluse hulka ei lepingujärgset intressi ega seadusjärgset intressi.
- 50 Hindamaks karistuse tegelikku hoiatavat laadi, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu – kes on ainsana pädev siseriiklikku õigust tõlgendama ja kohaldama – ülesanne võrrelda tema menetluses oleva juhtumi asjaoludel summasid, mida krediidiandja saaks vastutasuks krediidi andmise eest, kui ta oleks täitnud oma lepingueelset kohustust kontrollida asjakohast andmebaasi kasutades krediidisaaaja krediidivõimelisust, nende summadega, mida ta saaks, kui kohaldataks selle lepingueelse kohustuse rikkumise eest kehtestatud karistus. Nende summade kindlakstegemiseks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus võtma arvesse kõiki aspekte ja eelkõige kõiki võimalikke tagajärgi, mis võivad tuleneda sellest, kui kõnealune kohus tuvastab, et krediidiandja on asjaomast lepingueelset kohustust rikkunud.

- 51 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab eelmises punktis viidatud võrdluse tulemusena, et tema menetluses olevas vaidluses võib lepingujärgsete intresside kaotamise karistuse kohaldamine tuua krediidiandjale kasu, sest summad, mille ta kaotab, on väiksemad kui suurendatud seadusjärgse määraga intressi kohaldamisest tulenevad summad, siis järeldub sellest, et ilmselgelt ei taga põhikohtuasjas kõne all olev karistuste kord kehtestatud karistuse tegelikku hoiatavat mõju.
- 52 Võttes lisaks arvesse käesoleva otsuse punktis 43 välja toodud tarbijakaitse eesmärgi olulisust, mis on lahutamatu krediidiandja kohustusest kontrollida krediidisaaaja krediidivõimelisust, ei saa lepingujärgsete intresside kaotamise karistust üldises mõttes pidada tegelikult hoiatavaks, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastab käesoleva otsuse punktis 50 viidatud võrdluse tulemusena ja kõiki selles punktis nimetatud olulisi asjaolusid arvesse võttes, et sellisel juhtumil, nagu talle esitatud asjas, milles saab nõuda tasumisele kuuluva laenu põhisumma viivitamatut tagasimaksmist krediidisaaaja kohustuste mittetäitmise tõttu, ei ole karistuse kohaldamise tagajärjel need summad, mida krediidiandja võib saada, oluliselt väiksemad summadest, mida ta võinuks saada, kui ta oleks seda kohustust täitnud.
- 53 Kui intresside kaotamise karistus osutub nõrgaks, kui mitte lausa olematuks, sest seadusjärgsete suurendatud intresside kohaldamine võib tasandada sellise karistuse mõju, siis järeldub sellest paratamatult, et see karistus ei ole tegelikult hoiatav (vt analoogia alusel 8. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-382/92: komisjon vs. Ühendkuningriik, EKL 1994, lk I-2435, punktid 56–58).
- 54 Juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et lepingujärgsete intresside kaotamise karistus ei ole tegelikult hoiatav direktiivi 2008/48 artikli 23 tähenduses, siis tuleb selles suhtes meenutada, et lahendades vaidlust, mille poolteks on ainult eraõiguslikud isikud, peab siseriiklik kohus siseriiklike õigusnormide kohaldamisel võtma arvesse siseriikliku õiguse norme tervikuna ning lähtuma nende tõlgendamisel võimalikult suure ulatuses selles valdkonnas kohaldatava direktiivi sõnastusest ja eesmärgist, et saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus (vt eelkõige 27. veebruari 2014. aasta otsus kohtuasjas C-351/12: OSA, punkt 44).
- 55 Võttes arvesse kõiki eespool toodud kaalutlusi, tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2008/48 artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik karistuste kord, mille kohaselt juhul, kui krediidiandja rikub oma lepingueelset kohustust hinnata asjakohast andmebaasi kasutades krediidisaaaja krediidivõimelisust, kaotab see krediidiandja oma õiguse saada lepingujärgseid intresse, kuid saab automaatselt seadusjärgse määraga intresse, mis on sissenõutavad alates kohtuotsuse kuulutamisest, millega kohustati seda krediidisaaajat maksma tasumisele kuuluvad summad, kusjuures neid intresse suurendatakse viie protsendipunkti võrra, kui kahekuulise tähtaja möödumisel kohtuotsuse kuulutamisest ei ole krediidisaaaja oma võlga tasunud, juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellisel juhtumil nagu põhikohtuasjas, milles saab nõuda tasumisele kuuluva laenu põhisumma viivitamatut tagasimaksmist krediidisaaaja kohustuste mittetäitmise tõttu, ei ole karistuse kohaldamise tagajärjel need summad, mida krediidiandja võib saada, oluliselt väiksemad summadest, mida ta võinuks saada, kui ta oleks täitnud oma kohustust kontrollida krediidisaaaja maksevõimelisust.

Kohtukulud

- 56 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artiklit 23 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik karistuste kord, mille kohaselt

juhul, kui krediidiandja rikub oma lepingueelset kohustust hinnata asjakohast andmebaasi kasutades krediidisaaaja krediivõimelisust, kaotab see krediidiandja oma õiguse saada lepingujärgseid intresse, kuid saab automaatselt seadusjärgse määraga intresse, mis on sissenõutavad alates kohtuotsuse kuulutamisest, millega kohustati seda krediidisaaajat maksma tasumisele kuuluvad summad, kusjuures neid intresse suurendatakse viie protsendipunkti võrra, kui kahekuulise tähtaja möödumisel kohtuotsuse kuulutamisest ei ole krediidisaaaja oma võlga tasunud, juhul kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellisel juhtumil nagu põhikohtuasjas, milles saab nõuda tasumisele kuuluva laenu põhisumma viivitamatut tagasimaksmist krediidisaaaja kohustuste mittetäitmise tõttu, ei ole karistuse kohaldamise tagajärjel need summad, mida krediidiandja võib saada, oluliselt väiksemad summadest, mida ta võinuks saada, kui ta oleks täitnud oma kohustust kontrollida krediidisaaaja maksevõimelisust.

Allkirjad